

Základní škola a mateřská škola Hrubý Jeseník, okres Nymburk	
Směrnice o poskytování poradenské služby pro základní školy	
Č.j.: Hru-9/22/3	Účinnost od: 1. 9. 2022
Spisový znak: 2 – 1	Skartační znak: A 5
Změny: Nahrazuje dokument z 1. 9. 2015	

1. Právní východiska

1.1 Základní právní východiska

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních ve znění pozdějších předpisů.

Koncepce poradenských služeb poskytovaných ve škole, MŠMT ČR – č.j.: 27317/2004-24

1.2 Další právní východiska

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků ve znění pozdějších předpisů

2. Účel poradenské služby ve škole

Poradenská služba je poskytována žákům a jejich zákonným zástupcům.

Účelem poradenských služeb školy je přispívat zejména k:

- vytváření vhodných podmínek pro zdravý tělesný a psychický vývoj žáků, pro jejich sociální vývoj, pro rozvoj jejich osobnosti v průběhu vzdělávání,
- naplňování vzdělávacích potřeb a rozvíjení schopností, dovedností a zájmů v průběhu vzdělávání,
- prevenci a řešení výukových a výchovných obtíží, projevů různých forem rizikového chování, které předchází vzniku sociálně patologických jevů a dalších problémů souvisejících se vzděláváním a s motivací k překonávání problémových situací,
- vytváření vhodných podmínek pro vzdělávání žáků se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním a sociálním znevýhodněním,
- vytváření vhodných podmínek, forem a způsobů práce pro žáky, kteří jsou příslušníky jiných kultur nebo etnických skupin,
- vytváření vhodných podmínek, forem a způsobů práce pro žáky nadané a mimořádně nadané,
- rozvíjení pedagogicko-psychologických a speciálně pedagogických znalostí a profesních dovedností pedagogických pracovníků ve škole,
- zmírňování důsledků zdravotního postižení, zdravotního znevýhodnění a sociálního znevýhodnění a prevenci jeho vzniku,
- konzultační a poradenskou činnost pro rodičovskou a odbornou veřejnost ve věcech výchovy, vzdělávání, integrace a budování komunikační kompetence žáků s narušenou komunikační schopností.

3. Zaměření a cíle poradenské služby ve škole

3.1 Zaměření poradenské služby

Prevence školní neúspěšnosti

Věnovat se všem žákům s výchovnými a výukovými problémy, průběžně a dlouhodobě s nimi pracovat a vytvářet tak předpoklady pro snižování těchto problémů. Prohloubit včasnou intervenci při aktuálních problémech u jednotlivých žáků.

Prevence sociálně patologických jevů

Věnovat se všem projevům rizikového chování, které předchází vzniku sociálně patologických jevů a dalších problémů souvisejících se vzděláváním a s motivací k překonávání problémových situací. Prohloubit včasnou intervenci při aktuálních problémech u jednotlivých žáků a třídních kolektivů.

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami

Připravit podmínky a rozšířit možnosti integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami včetně žáků z jiného kulturního prostředí a žáků se sociálním znevýhodněním. Zmírňování důsledků zdravotního postižení, zdravotního znevýhodnění a sociálního znevýhodnění a prevence jeho vzniku. Vytvářet příznivé sociální klima pro integraci kulturních odlišností a přijímání sociálních odlišností na škole.

Žáci nadaní

Vytvářet vhodné podmínky, formy a způsoby práce pro žáky nadané a mimořádně nadané.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků

Podporovat rozvoj pedagogicko-psychologických a speciálně pedagogických znalostí a profesních dovedností pedagogických pracovníků ve škole. Zajistit metodickou podporu učitelům při aplikaci psychologických a speciálně pedagogických poznatků a dovedností do vzdělávací činnosti školy.

Spolupráce s poradenskými zařízeními

Rozvíjet spolupráci se školskými poradenskými zařízeními (pedagogicko-psychologická poradna, speciálně pedagogické centrum, středisko výchovné péče).

Spolupráce se zákonnými zástupci žáků

Prohloubit a zlepšit spolupráci a komunikaci mezi školou a zákonnými zástupci žáků.

Logopedická péče

Zabezpečit odbornou činnost v prevenci a diagnostice u žáků s narušenou komunikační schopností a zabezpečuje metodické a konzultační činnosti v oblasti působnosti.

3.2 Personální zajištění poradenské služby

Poradenská služba	Zodpovědný pracovník
Prevence školní neúspěšnosti	Třídní učitel, učitelé jednotlivých předmětů
Prevence sociálně patologických jevů	Školní metodik prevence, třídní učitel
Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami	Speciální pedagog, třídní učitel
Žáci nadaní	Třídní učitel
Další vzdělávání pedagogických pracovníků	Ředitel školy
Spolupráce s poradenskými zařízeními	Ředitel školy
Spolupráce se zákonnými zástupci žáků	Ředitel školy, třídní učitel
Logopedická péče	Logopedický asistent

4. Podmínky pro poskytování poradenské služby

4.1 Podmínky pro poskytnutí poradenské služby

- žák a jeho zákonný zástupce musí být předem srozumitelně a jednoznačně informován o poskytnuté poradenské službě. Souhlasu není třeba pouze ve stanovených případech (zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí),
- poradenská služba, zejména psychologická a speciálně pedagogická, se začne poskytovat bez zbytečného odkladu, nejpozději však do tří měsíců ode dne přijetí žádosti. Krizová poradenská intervence, kterou se poskytuje pomoc v naléhavých ohrožujících situacích, zejména při ohrožení života a dalších práv žadatele, se poskytuje bezprostředně po přijetí žádosti,
- výsledkem psychologické nebo speciálně pedagogické diagnostiky jsou zpráva z vyšetření a doporučení obsahující návrhy úprav ve vzdělávání žáka,

- při vydání zprávy a doporučení je žák (zákonný zástupce žáka) informován o obsahu doporučení způsobem srozumitelným pro nejširší možný okruh osob,
- žák nebo jeho zákoný zástupce potvrzuje svým podpisem, že doporučení s ním bylo projednáno, že porozuměl jeho povaze a obsahu a případně že k němu uplatňuje výhrady spolu s jejich upřesněním,
- zpráva a doporučení se vydávají nejpozději do 30 dnů ode dne ukončení vyšetření. Doporučení je platné po dobu určitou, odpovídající jeho účelu. V případě doporučení zařazení žáka do školy nebo vzdělávacího programu pro žáky se zdravotním postižením však nejvýše po dobu jednoho roku,
- před skončením platnosti doporučení školské poradenské zařízení vyrozumí žáka nebo jeho zákonného zástupce o potřebě nové diagnostiky.

4.2 Informace o poskytované poradenské službě

Žák (zákoný zástupce žáka) musí být školou předem srozumitelně a jednoznačně informován o:

- všech podstatných náležitostech poskytované poradenské služby, zejména o povaze, rozsahu, trvání, cílech a postupech poskytované poradenské služby,
- prospěchu, který je možné očekávat, a o všech předvídatelných důsledcích, které mohou vyplynout z poskytování poradenské služby, i možných následcích, pokud tato služba nebude poskytnuta,
- právech a povinnostech spojených s poskytováním poradenských služeb včetně práva žádat kdykoli poskytnutí poradenské služby znovu.

Viz příloha k 4.2 Informace o poskytované poradenské službě

5. Pracovníci poskytující poradenské služby

5.1 Pedagogičtí pracovníci, kteří poskytují poradenskou službu

Ředitel školy zabezpečuje poskytování poradenských služeb ve škole výchovným poradcem a školním metodikem prevence a školním speciálním pedagogem, kteří spolupracují s třídními učiteli.

Pedagogičtí pracovníci, kteří poskytují poradenskou službu školy:

a) vedoucí pracovníci školy

- ředitel školy, zástupce školy

b) poradenští pracovníci školy

- školní metodik prevence,
- školní speciální pedagog,
- logopedický asistent

c) další pedagogičtí pracovníci školy

- třídní učitel, asistent pedagoga

Viz příloha k 5.1 Standardní činnosti pro jednotlivé pracovníky

5.2 Kontakty na pracovníky

Pracovník	Oblast poradenské služby	Tel.	E-mail
Ředitel školy Mgr. Oberhel Jaroslav	Další vzdělávání pedagogických pracovníků Spolupráce s poradenskými zařízeními Spolupráce se zákonnými zástupci žáků	325 588 345 731 449 109 606 421 824	zshrjesenik@volny.cz
Zástupce ředitele pro ZŠ Mgr. Hurychová Veronika	Spolupráce s poradenskými zařízeními Spolupráce se zákonnými zástupci žáků Spolupráce s třídními učiteli a s asistenty pedagoga	325 588 345 774 969 988	huryve@seznam.cz

Zástupce ředitele pro MŠ PhDr. Ottová Jitka	Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, diagnostika v mateřské škole, spolupráce s poradenskými zařízeními, spolupráce se zákonnými zástupci žáků	325 588 775 606 422 396	mshrjesenik@volny.cz
Třídní učitel Mgr. Oberhelová Jitka	Prevence školní neúspěšnosti Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami	702 192 371	jitka.ober@centrum.cz
Mgr. Hlavičková Alena	Žáci nadaní	739 306 774	alena.hlavickova@centrum.cz
Školní metodik prevence Kopecká Dana	Prevence sociálně patologických jevů	723 006 956	dancakopec@seznam.cz
Logopedický asistent Mgr. Oberhelová Jitka Pavličková Marcela, DiS. Školní speciální pedagog Mgr. Hurychová Veronika	Logopedická péče Diagnostika vývojových poruch učení	702 192 371 605 042 102 774 969 988	jitka.ober@centrum.cz littlepaul@email.cz huryve@seznam.cz

5.3 Kvalifikační standardy poradenských pracovníků školy

Ředitel školy

§ 5 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, ve znění pozdějších předpisů

§ 5 vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů

Školní metodik prevence

§ 9 odst. 1 písm. c) vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů

Logopedický asistent

Vzdělání dle Metodického doporučení č.j. 14 712/2009-61 k zabezpečení logopedické péče ve školství Čl. IV.

Třídní učitel,

§ 7 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, ve znění pozdějších předpisů (učitel 1. stupně ZŠ)

6. Spolupráce s poradenskými zařízeními

Škola spolupracuje se specializovanými poradenskými pracovišti:

- pedagogicko-psychologická poradna (PPP)
- speciálně pedagogické centrum (SPC)
- středisko výchovné péče (SVP)
- krajský koordinátor pro logopedickou péči

7. Práce s informacemi a s důvěrnými daty při poskytování poradenských služeb

7.1 Informace a citlivá data

Informace a důvěrná data o žácích a jejich rodičích, která se poradenští pracovníci školy dozvědí v souvislosti s výkonem své poradenské činnosti, jsou ochraňována v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Způsob realizace pravidel pro ochranu informací a důvěrných dat v dokumentaci poradenských pracovníků školy se řídí Směrnicí na ochranu osobních údajů č.j. ...

Poradenští pracovníci zejména:

- zachovávají mlčenlivost o skutečnostech týkajících se osobních údajů žáků (zákonných zástupců žáků),
- dbají, aby programy, se kterými pracují při poskytování poradenské služby, byly nainstalovány pouze na určených počítačích, byly přístupné až po přihlášení uživatele ke školní počítačové síti, pro spuštění programu je nezbytné přihlášení uživatele,
- dokumentaci v listinné podobě ukládají v zamykatelné skříni v určených prostorách školy, vydávají ji na základě žádosti odpovědného pracovníka, během zpracování nesmí být ponechána bez dozoru, po ukončení zpracování musí být neprodleně navrácena na určené místo

7.2 Citlivé údaje o žácích

Zvláštní pozornost je třeba věnovat citlivým údajům o žácích. Citlivými údaji jsou zejména:

- zdravotní stav žáka,
- závěry pedagogicko-psychologické poradny,
- lékařské posudky,
- závěry jiných institucí.

Při předávání informací, které obsahují citlivé údaje, podepíše zákonný zástupce žáka souhlas se zpracováním citlivých údajů.

Viz příloha k 7. Směrnice na ochranu osobních údajů

8. Převod dokumentace a nástrojového vybavení při poskytování poradenských služeb

V případě, že škola ukončí pracovní smlouvu s pracovníkem poskytujícím poradenskou službu, ředitel školy zajistí předání dokumentace a nástrojového vybavení novému pracovníkovi, popřípadě zajistí předání dokumentace do archivu školy.

V Hrubém Jeseníku 1. 9. 2022

Mgr. Oberhel Jaroslav
ředitel školy

Přílohy

Příloha k 4.2 Informace o poskytované poradenské službě

Informace o poskytované poradenské službě

Poradenská služba (cíl, povaha, rozsah poradenské služby):

Předpokládané trvání poradenské služby:

Postupy:

Prospěch, který je možné očekávat:

Případné předvídatelné důsledky, které mohou vyplynout z poskytování poradenské služby:

Případné možné následky, pokud tato služba nebude poskytnuta:

Byl(a) jsem poučen(a) o právech a povinnostech spojených s poskytováním poradenských služeb včetně práva žádat kdykoli poskytnutí poradenské služby znovu.

Souhlasím nesouhlasím (nehodící se škrtněte) s poskytnutím poradenské služby.

V

Dne:

*.....
Podpis zákonného zástupce*

Příloha k 5.1 Standardní činnosti pro jednotlivé pracovníky

Ředitel školy

Je zodpovědný za poskytování poradenských služeb ve škole.

Jmenuje školního metodika prevence.

Je zodpovědný za realizaci prevence školní neúspěšnosti a primární prevence sociálně patologických jevů.

Je zodpovědný za vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Je zodpovědný za průběžnou a dlouhodobou péči o žáky s výchovnými a výukovými obtížemi, za vytváření předpokladů pro jejich snižování.

Je zodpovědný za spolupráci se školskými poradenskými zařízeními (poradna, centrum).

Je zodpovědný za další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti psychologických a speciálně pedagogických poznatků.

Standardní činnosti školního metodika prevence

(Příloha č. 3 k vyhlášce č. 72/2005 Sb.)

Metodické a koordinační činnosti

- 1) Koordinace tvorby a kontrola realizace preventivního programu školy.
- 2) Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislosti, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších sociálně patologických jevů.
- 3) Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů (vyhledávání problémových projevů chování, preventivní práce s třídními kolektivy apod.).
- 4) Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů.
- 5) Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasizmu, xenofobie a dalších jevů, které souvisí s otázkou přijímání kulturní a etnické odlišnosti.
- 6) Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence sociálně patologických jevů, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s odbornými pracovišti (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími zařízeními a institucemi), které působí v oblasti prevence sociálně patologických jevů.
- 7) Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu sociálně patologických jevů.
- 8) Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence sociálně patologických jevů v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů.
- 9) Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.

Informační činnosti

- 1) Zajišťování a předávání odborných informací o problematice sociálně patologických jevů, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.
- 2) Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.
- 3) Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence sociálně patologických jevů (orgány státní správy a samosprávy, střediska výchovné péče, poradny, zdravotnická zařízení, Policie ČR, orgány sociální péče, nestátní organizace působící v oblasti prevence, centra krizové intervence a další zařízení, instituce i jednotliví odborníci).

Poradenské činnosti

- 1) Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy sociálně patologického chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště (ve spolupráci s třídními učiteli).
- 2) Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje sociálně patologických jevů u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj sociálně patologických jevů ve škole.
- 3) Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

Logopedický asistent

- 1) Logopedický asistent pracuje pod metodickým vedením logopeda, zpravidla ze speciálně pedagogického centra.
- 2) Logopedický asistent má vždy pedagogické vzdělání a pro svou činnost v oblasti logopedie má odborné předpoklady získané:
 - absolvováním vysokoškolského bakalářského studijního programu v oblasti pedagogických věd zaměřeného na speciální pedagogiku, ukončeného závěrečnou zkouškou/státní zkouškou z logopedie, resp. surdopedie,
 - vzděláním stanoveným pro učitele mateřské školy, základní školy, nebo střední školy, kteří nevykonávají přímou pedagogickou činnost ve třídě zřízené pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, případně vzděláním předepsaným pro vychovatele, kteří nevykonávají přímou výchovnou činnost v zařízeních zřízených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (zákon 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, v platném znění) doplněného absolvováním programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaného vysokou školou a zaměřeného na speciální pedagogiku - logopedii, nebo
 - vzděláním stanoveným pro učitele mateřské školy, základní školy, nebo střední školy, kteří nevykonávají přímou pedagogickou činnost ve třídě zřízené pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, případně vzděláním předepsaným pro vychovatele, kteří nevykonávají přímou výchovnou činnost v zařízeních zřízených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (zákon 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně

některých zákonů, v platném znění) a vzděláním získaným absolvováním kursu zaměřeného na logopedickou prevenci akreditovaného MŠMT v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Kompetence logopedického asistenta

- 1) Logopedický asistent, který získal odbornou způsobilost podle ČI IV písm. a) a b) provádí:
 - přímou logopedickou intervenci u žáků se zjištěnou prostou vadou výslovnosti,
 - logopedem stanovené edukační, resp. reedukační postupy a cvičení u svěřených žáků
 - vyhledává žáky s narušenou komunikační schopností,
 - u svěřených žáků činnosti zaměřené na podporu přirozeného rozvoje řeči a prevenci vzniku poruch řeči a prevenci vzniku čtenářských obtíží,
 - v rozsahu své působnosti poskytuje zákonným zástupcům žáků s příznaky rizikového vývoje řeči informace o dostupnosti logopedické péče.
- 2) Logopedický asistent, který získal odbornou způsobilost podle čl. IV písm. c) se zaměřuje zejména:
 - na podporu přirozeného rozvoje komunikačních schopností a dovedností u dětí v předškolním věku a mladším školním věku,
 - na prevenci vzniku poruch řeči,
 - na prevenci vzniku čtenářských obtíží,
 - v rozsahu své působnosti poskytuje zákonným zástupcům žáků s příznaky rizikového vývoje řeči informace o dostupnosti logopedické péče.

Třídní učitel

- 1) Motivuje vytvoření vnitřních pravidel třídy, která jsou v souladu se školním řádem, a dbá na jejich spravedlivé dodržování (vytváření otevřené, bezpečné atmosféry a pozitivního sociálního klimatu ve třídě); podporuje rozvoj pozitivních sociálních interakcí mezi žáky třídy.
- 2) Zprostředkovává komunikaci s ostatními členy pedagogického sboru a je garantem spolupráce školy s rodiči žáků třídy.
- 3) Získává a udržuje si přehled o osobnostních zvláštностech žáků třídy a o jejich rodinném zázemí.
- 4) Spolupracuje se školním metodikem prevence na depistáži varovných signálů, podílí se na realizaci minimálního preventivního programu, diagnostikuje vztahy ve třídě.

Příloha k 7. Standardní činnosti poradenských zařízení

Standardní činnosti poraden

(Příloha č. 1 k vyhlášce č. 72/2005 Sb.)

Komplexní nebo zaměřená psychologická a speciálně pedagogická diagnostika

- 1) Zjišťování předpokladů pro školní docházku, skupinová a individuální psychologická a speciálně pedagogická diagnostika školní zralosti.
- 2) Individuální psychologická a speciálně pedagogická diagnostika dětí předškolního věku z důvodů nerovnoměrného vývoje.
- 3) Individuální psychologická a speciálně pedagogická diagnostika dětí předškolního věku, žáků základních škol a žáků středních škol s problémy v adaptaci a s výchovnými problémy, včetně specifických poruch chování.
- 4) Individuální psychologická a speciálně pedagogická diagnostika žáků základních škol a žáků středních škol s výukovými problémy, včetně specifických poruch učení, a žáků neprospívajících.
- 5) Individuální psychologická a speciálně pedagogická diagnostika jako podklad:
 - a) pro integraci žáků se specifickými poruchami učení a chování nebo pro specializovanou péči v rozsahu integrace,
 - b) pro návrhy na zařazování a přeřazování žáků se specifickými poruchami učení a chování do škol, tříd, oddělení a studijních skupin s upravenými vzdělávacími programy pro tyto žáky.
- 6) Skupinová a individuální psychologická a speciálně pedagogická diagnostika jako podklad pro pomoc žákům základních škol a žákům středních škol v případech komplikací při volbě další školy či povolání.
- 7) Individuální psychologická a speciálně pedagogická diagnostika žáků středních škol jako podklad pro pomoc při reorientaci a přestupu na jinou střední školu.

8) Individuální psychologická a speciálně pedagogická diagnostika žáků základních škol a žáků středních škol s osobnostními nebo sociálně-vztahovými problémy.

9) Diagnostika sociálního klimatu třídních kolektivů jako podklad pro tvorbu nápravných programů.

10) Individuální psychologická a speciálně pedagogická diagnostika mimořádného nadání žáků.

Pozn. Předtím text bez mezery, dodržet i v tomto případě

Psychologická a speciálně pedagogická intervence

1) Poradenská intervence (včetně telefonické) u dětí předškolního věku, žáků základních škol a žáků středních škol, zákonných zástupců a pedagogických pracovníků v životní krizi či nouzi a individuální pomoc těmto jedincům při zpracování krize v případech problémů, které negativně ovlivňují vzdělávání dítěte nebo žáka.

2) Individuální práce s dětmi předškolního věku s nerovnoměrným vývojem, s obtížemi v adaptaci apod.¹⁾

3) Základní individuální a skupinová reedukace žáků se specifickými poruchami učení, jejichž problémy vyžadují odborně mimořádně náročnou speciálně pedagogickou péči.¹⁾

4) Individuální práce se žáky základních škol a žáky středních škol s obtížemi v adaptaci, s osobnostními, sociálně-vztahovými a podobnými problémy, které negativně ovlivňují jejich vzdělávání.¹⁾

5) Kariérové poradenství pro žáky základních a středních škol a studenty vyšších odborných škol (individuální a skupinové).

6) Poradenské nebo terapeutické vedení rodin s dítětem nebo žákem (v případech problémů, které negativně ovlivňují vzdělávání dítěte nebo žáka).¹⁾

7) Poradenské konzultace a krátkodobé poradenské vedení zákonných zástupců dětí předškolního věku a žáků základních škol (popřípadě i žáků středních škol), kterým je poskytována individuální nebo skupinová diagnostická a intervenční péče poradny.

8) Poradenské konzultace a doporučení pedagogickým pracovníkům vzdělávajícím děti a žáky, kterým je poskytována individuální nebo skupinová diagnostická a intervenční péče poradny (tzv. intervence ve škole pro žáky).

¹⁾ = jedná se o tzv. krátkodobou intervenci, tj. takovou, která netrvá déle než 1/2 roku

Informační a metodická činnost. Příprava podkladů pro vzdělávací opatření, dokumentace apod.:

1) Metodické vedení práce výchovných poradců a školních metodiků prevence v základních a středních školách.

2) Příprava podkladů

a) pro integraci žáků se specifickými poruchami učení a chování do základních a středních škol,

b) pro zařazení žáků se specifickými poruchami učení a chování do škol, tříd, oddělení a studijních skupin s upravenými vzdělávacími programy pro tyto žáky.

3) Při přípravě zpráv v případech, kdy je žák v péči odborného lékaře nebo klinického psychologa, školské poradenské zařízení vychází z klinické diagnózy a léčebných opatření odborného lékaře nebo klinického psychologa, který tuto péči žákovi poskytuje, pokud tyto podklady zákonný zástupce nebo žák školskému poradenskému zařízení předá.

4) Poskytování odborných konzultací pedagogickým pracovníkům v oblasti péče o děti předškolního věku, žáky základních škol a žáky středních škol, jejichž školní vzdělávání vyžaduje zvláštní pozornost.

5) Poskytování odborných konzultací pedagogickým pracovníkům základních a středních škol v souvislosti s integrací žáků se zdravotním postižením a s vytvářením a naplňováním individuálních vzdělávacích plánů pro tyto žáky.

6) Zpracování zpráv o žácích pro zákonné zástupce, školy a další instituce v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů.

7) Vedení dokumentace, vedení evidence a administrativa související se standardními činnostmi v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů.

8) Metodická pomoc při tvorbě preventivních programů škol.

9) Spolupráce se středisky výchovné péče při poskytování standardních služeb pro žáky se specifickými poruchami chování a s rizikem vzniku sociálně patologických jevů, pro jejich zákonné zástupce a pedagogické pracovníky, kteří je vzdělávají.

Standardní činnosti center

(Příloha č. 2 k vyhlášce č. 72/2005 Sb.)

I. Standardní činnosti společné

1) Vyhledávání žáků se zdravotním postižením.

2) Komplexní diagnostika žáka (speciálně pedagogická a psychologická).

- 3) Tvorba plánu péče o žáka (strategie komplexní podpory žáka, pedagogicko-psychologické vedení apod.).
- 4) Přímá práce s žákem (individuální a skupinová).
- 5) Včasná intervence.
- 6) Konzultace pro zákonné zástupce, pedagogické pracovníky, školy a školská zařízení.
- 7) Sociálně právní poradenství (sociální dávky, příspěvky apod.).
- 8) Krizová intervence.
- 9) Metodická činnost pro zákonné zástupce, pedagogy (podpora při tvorbě individuálního vzdělávacího plánu).
- 10) Kariérové poradenství pro žáky se zdravotním postižením.
- 11) Zapůjčování odborné literatury.
- 12) Zapůjčování rehabilitačních a kompenzačních pomůcek podle potřeb žáků.
- 13) Ucelená rehabilitace pedagogicko-psychologickými prostředky.
- 14) Pomoc při integraci žáků se zdravotním postižením do mateřských, základních a středních škol, instruktáž a úprava prostředí.
- 15) Všestranná podpora optimálního psychomotorického a sociálního vývoje žáků se zdravotním postižením v duchu tzv. ucelené rehabilitace (využívání prostředků pedagogicko psychologických, léčebných, sociálních a pracovních), tj. zajištění komplexní péče zaměřené nejen na žáka s postižením, ale na celou jeho rodinu.
- 16) Vedení dokumentace centra a příprava dokumentů pro správní řízení.
- 17) Koordinace činností s poradenskými pracovníky škol, s poradnami a středisky výchovné péče.
- 18) Zpracování návrhů k zařazení do režimu vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.
- 19) Zpracování návrhů individuálních vzdělávacích plánů.
- 20) Tvorba, návrhy a nabídka speciálních pomůcek podle individuálních potřeb žáků.

II. Standardní činnosti speciální

1) Centrum poskytující služby žákům s vadami řeči, jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením vzdělávajícím tyto žáky

- a) logopedická diagnostika a depistáž poruch komunikace
- b) zpracování anamnézy
- c) zpracování programů logopedické intervence
- d) aplikace logopedických terapeutických postupů
- e) aplikace logopedických stimulačních postupů
- f) aplikace logopedických edukačních postupů
- g) aplikace logopedických reedukačních postupů
- h) práce s žáky s potřebou logopedické péče nevyžadující úpravu vzdělávacího programu
- i) péče o děti cizinců
- j) řešení výchovných problémů
- k) instruktáže pro zákonné zástupce a pedagogické pracovníky
- l) vedení logopedických deníků
- m) zpracování a vedení záznamů o individuální logopedické péči
- n) tvorba didaktických a metodických materiálů pro rozvoj komunikace, tvorba pracovních listů

2) Centrum poskytující služby žákům se zrakovým postižením, jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením vzdělávajícím tyto žáky

- a) výcvik specifických činností u zrakově postiženého žáka a nácvik používání kompenzačních pomůcek
- b) smyslová výchova zrakově postiženého žáka
- c) rozvoj zrakových funkcí, zraková stimulace
- d) propedeutika čtení a psaní bodového písma
- e) propedeutika čtení a psaní zvětšeného černotisku, grafomotorické cviky
- f) metodická činnost a příprava ke čtení a psaní zvětšeného černotisku
- g) tyflografika
- h) nácvik podpisu
- i) zraková hygiena
- j) rozvoj matematických představ
- k) rozvoj estetického vnímání zrakově postiženého žáka
- l) nácvik orientace a samostatného pohybu zrakově postiženého žáka, nácvik sebeobsluhy
- m) práce se speciálními pomůckami
- n) informace o didaktických pomůckách pro zrakově postiženého žáka, zvukové a audiovizuální pomůcky
- o) sociálně rehabilitační program
- p) koordinace setkání zákonných zástupců a pedagogických pracovníků vzdělávajících zrakově postižené žáky

q) metodické vedení asistentů pedagogů, kteří pracují se zrakově postiženými žáky

Všechna témata jsou spojena s nácvikem práce s vhodnými kompenzačními pomůckami podle věku žáka, typu a stupně postižení.

3) Centrum poskytující služby žákům se sluchovým postižením, jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením vzdělávajícím tyto žáky

a) budování a rozvoj komunikačních dovedností žáka

b) orální komunikace (logopedické techniky: výstavba mluvené řeči od hlásek po věty, náprava výslovnosti, posazení hlasu, rozvoj slovní zásoby, sluchová výchova, rytmizace, dechová cvičení)

c) vizuálně motorická komunikace (znakový jazyk, oční kontakt, jemná a hrubá motorika, mimika obličeje, polohy a postavení rukou, umístění v prostoru, pojmová a slovní zásoba ve znacích, stavba věty)

d) výcvik čtení s porozuměním

e) výcvik odezírání

f) kurzy znakového jazyka pro zákonné zástupce, pedagogické pracovníky, školy a školská zařízení

g) spolupráce s příslušným odborným zdravotnickým zařízením, klinikou ORL, která provádí operaci kochleárního implantátu, na speciálně pedagogické přípravě žáka na tento zákrok a participace na následné rehabilitaci

h) cvičení na posilování nepostižených smyslových funkcí

i) nácvik používání kompenzačních pomůcek

j) individuální a skupinové terapie pro zákonné zástupce vedené psychologem

k) rodinná terapie, krizová terapie, terapie pro neslyšící zákonné zástupce

l) instruktáže pro zákonné zástupce

m) sluchová výchova, zásady manuální komunikace, rozvoj motoriky dítěte, výstavba orální řeči, alternativních metod čtení, analyticko-syntetická metoda čtení, vedení pojmových deníků, řešení výchovných problémů, nácvik čtení s porozuměním, využívání kompenzačních pomůcek, příprava na operaci kochleárního implantátu apod.

n) nácvik činností pro vyšetření audiometrem a příprava na audiometrické vyšetření (dítě předškolního věku čeká v budoucnu audiometrické vyšetření sluchu u lékaře, které vyžaduje spolupráci dítěte; ve školním věku podstupuje žák toto vyšetření nejméně 1x ročně; aby bylo vyšetření objektivní, je dobré zvykat dítě na spolupráci s vyšetřujícím)

4) Centrum poskytující služby žákům s tělesným postižením, jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením vzdělávajícím tyto žáky

a) budování a rozvoj komunikativních, lokomočních, manipulačních a dalších dovedností žáků

b) vývojový screening, diagnostika zrání centrálního nervového systému, včasná diagnostika organického poškození centrálního nervového systému u dětí raného věku, využití metodiky Walter Strassmeier, Portage

c) školní věk - metodika nácviku čtení a psaní (grafomotorika po obsahové a technické stránce, specifické metodiky nácviku psaní a čtení, alternativních metod čtení, atp.)

d) speciální nácvik práce s počítačem jako prostředkem komunikace a získávání informací

e) logopedická péče (využití speciálních metod, zejména augmentativní a alternativní komunikace, makaton, znak do řeči, sociální čtení)

f) využití některých specifických forem terapie, jako je např. arteterapie, muzikoterapie

5) Centrum poskytující služby žákům s mentálním postižením, jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením vzdělávajícím tyto žáky

a) metodika cvičení pro děti raného věku, Strassmeier, Portage, vývojový screening

b) smyslová výchova dětí předškolního věku s mentálním postižením

c) rozvoj hrubé a jemné motoriky, nácvik sebeobsluhy a sociálních vztahů

d) rozvoj estetického vnímání

e) hudební činnosti, výtvarné a pohybové činnosti

f) příprava na zařazení do výchovně vzdělávacího procesu

g) rozvoj grafomotoriky, systematický rozvoj slovní zásoby, systematický rozvoj dílčích výukových funkcí

h) logopedická péče se zaměřením na alternativní a augmentativní komunikaci, piktogramy, znak do řeči, komunikační tabulky, sociální čtení a počty

i) netradiční formy výuky žáků s mentálním postižením

j) nácvik prvního čtení a čtení hůlkového písma

k) hůlková písanka; psaní hůlkovým písmem, využití počítače nebo psacího stroje

l) alternativní formy čtení

m) využití arteterapie a muzikoterapie

6) Centrum poskytující služby žákům s poruchami autistického spektra, jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením vzdělávajícím tyto žáky

- a) domácí program - rozvoj funkční komunikace, sociálních dovedností, pracovních návyků, sebeobsluhy, volnočasových aktivit, eliminace problémového chování, práce s rodinou
- b) příprava na zařazení do výchovně vzdělávacího procesu a vzdělávání žáků s poruchami autistického spektra
- c) uplatňování metodiky strukturovaného učení, aplikované behaviorální analýzy a jiných; metodické vedení zaměstnanců ve školství, spolupráce s rodinou, konzultace s ostatními účastníky péče
- d) osvětová činnost
- e) spolupráce se školskými zařízeními a ostatními účastníky péče, semináře, konzultace
- f) rodičovské skupiny
- g) instruktáž, podpůrná skupina, řešení výchovných problémů, sourozenecké vztahy apod.
- h) nácvik funkční komunikace, sociálního chování a zvládání náročného chování

7) Centrum poskytující služby žákům hluchoslepým, jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením vzdělávajícím tyto žáky použijí se standardní činnosti speciální podle typu zdravotního postižení žáka

8) Centrum poskytující služby žákům s více vadami, jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením vzdělávajícím tyto žáky použijí se standardní činnosti speciální podle typu zdravotního postižení žáka

Středisko výchovné péče

(Vyhláška č. 458/2005 Sb., kterou se upravují podrobnosti o organizaci výchovně vzdělávací péče ve střediscích výchovné péče)

Obsah péče ve středisku

(1) Středisko poskytuje tyto služby:

- a) diagnostické,
- b) preventivně výchovné a
- c) poradenské.

(2) Služby diagnostické jsou:

- a) psychologická diagnostika osobnosti,
- b) speciálně pedagogická a pedagogicko-psychologická diagnostika poruch chování a sociálního vývoje,
- c) sociální diagnostika podmíněnosti příčin poruch chování a sociálního vývoje.

(3) Služby preventivně výchovné jsou:

- a) výchovně vzdělávací činnost zaměřená na předcházení poruchám chování nebo jejich nápravu a sociálně rehabilitační činnost,
- b) vypracování individuálního výchovného plánu podle § 3 odst. 4 a podpora klienta při naplňování tohoto plánu,
- c) jednorázové, krátkodobé a dlouhodobé vedení klientů formou individuální, skupinové a rodinné terapeutické činnosti,
- d) vypracování a uskutečňování speciálně pedagogických a terapeutických programů cílených na potřeby jednotlivých klientů a pro skupiny klientů,
- e) zpracování a realizace cíleného speciálně pedagogického programu pro třídní kolektivy při předcházení a při řešení sociálně patologických jevů na podnět školy nebo školského zařízení(3).

(4) Služby poradenské jsou:

- a) poradenská intervence včetně telefonické intervence a psychologická podpora poskytovaná klientovi, jenž je v obtížné životní situaci, kterou není schopen sám vyřešit,
- b) poradenská činnost zaměřená na předcházení vzniku sociálně patologických jevů, na řešení problémů vzniklých v důsledku poruch chování klienta a nežádoucích vlivů a odborná činnost zaměřená na podporu při začleňování klienta do společnosti,
- c) poskytování informací zaměřených na vhodnou volbu a zvládnutí profesní přípravy a podpora klienta při snaze získat kvalifikaci potřebnou k lepšímu uplatnění na trhu práce.

Příloha k 9. Přehled o poskytovaných službách ve škole

Zaměření poradenské služby

Prevence školní neúspěšnosti

Věnovat se všem žákům s výchovnými a výukovými problémy, průběžně a dlouhodobě s nimi pracovat a vytvářet tak předpoklady pro snižování těchto problémů. Prohloubit včasnou intervenci při aktuálních problémech u jednotlivých žáků.

Prevence sociálně patologických jevů

Věnovat se všem projevům rizikového chování, které předchází vzniku sociálně patologických jevů a dalších problémů souvisejících se vzděláváním a s motivací k překonávání problémových situací. Prohloubit včasnou intervenci při aktuálních problémech u jednotlivých žáků a třídních kolektivů.

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami

Připravit podmínky a rozšířit možnosti integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami včetně žáků z jiného kulturního prostředí a žáků se sociálním znevýhodněním. Zmírňování důsledků zdravotního postižení, zdravotního znevýhodnění a sociálního znevýhodnění a prevenci jeho vzniku. Vybudovat příznivé sociální klima pro integraci kulturních odlišností a přijímání sociálních odlišností na škole.

Žáci nadaní

Vytvářet vhodné podmínky, formy a způsoby práce pro žáky nadané a mimořádně nadané.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků

Podporovat rozvoj pedagogicko-psychologických a speciálně pedagogických znalostí a profesních dovedností pedagogických pracovníků ve škole. Zajistit metodickou podporu učitelům při aplikaci psychologických a speciálně pedagogických poznatků a dovedností do vzdělávací činnosti školy.

Spolupráce s poradenskými zařízeními

Rozvíjet spolupráci se školskými poradenskými zařízeními (pedagogicko-psychologická poradna, speciálně pedagogické centrum, středisko výchovné péče) a dalšími poradenskými zařízeními (informačně-poradenské středisko úřadu práce).

Spolupráce se zákonnými zástupci žáků

Prohloubit a zlepšit spolupráci a komunikaci mezi školou a zákonnými zástupci žáků.

Logopedická péče

Zabezpečit odbornou činnost v prevenci a diagnostice u žáků s narušenou komunikační schopností a zabezpečuje metodické a konzultační činnosti v oblasti působnosti.